

LÝ THUYẾT TÀI CHÍNH TIỀN TỆ

CHƯƠNG 5

THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

FINANCIAL MARKET

NỘI DUNG

1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH & PHÁT TRIỂN THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH
2. CHỨC NĂNG CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH
3. CẤU TRÚC CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH
4. CÁC CHỦ THỂ THAM GIA TRÊN THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH
5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH
6. VAI TRÒ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH & PHÁT TRIỂN TTTC

1.1. NHU CẦU CHUYỂN NHƯỢNG VỐN TRONG NỀN KINH TẾ

Nguồn cung vốn

- Vốn tạm thời nhận rỗi của DN, dân cư.
- Thặng dư NSNN
- Vốn viện trợ, đầu tư từ Chính phủ các nước, các tổ chức quốc tế ...

VỐN

Nguồn cầu vốn

- Thiếu hụt vốn sản xuất – kinh doanh của các DN
- Nhu cầu chi tiêu của cá nhân, hộ gia đình.
- Chi tiêu công.
- Thâm hụt NSNN

1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH & PHÁT TRIỂN TTTC

1.2. SỰ XUẤT HIỆN QUAN HỆ MUA BÁN TÀI SẢN TÀI CHÍNH

Quan hệ chuyển nhượng vốn được thực hiện làm phát sinh các công cụ tài chính, như: hợp đồng tín dụng, trái phiếu, cổ phiếu, giấy nhận nợ, thương phiếu,...

2. CHỨC NĂNG CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

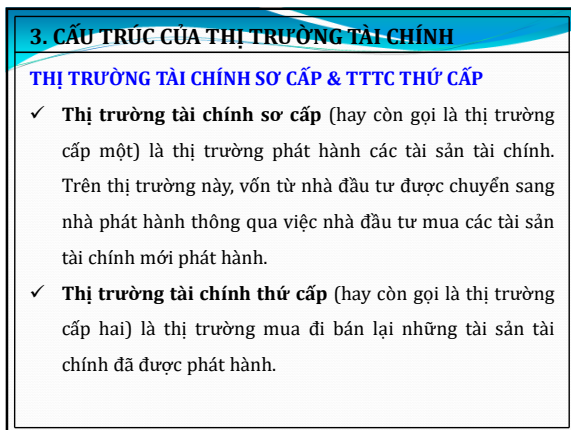
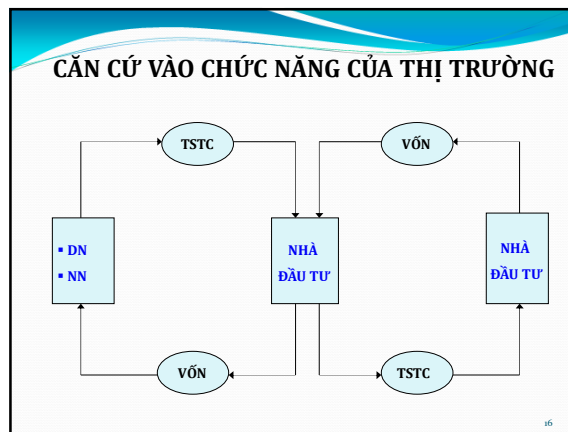
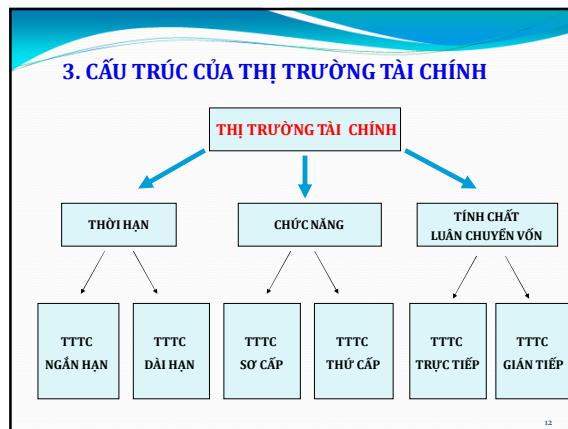
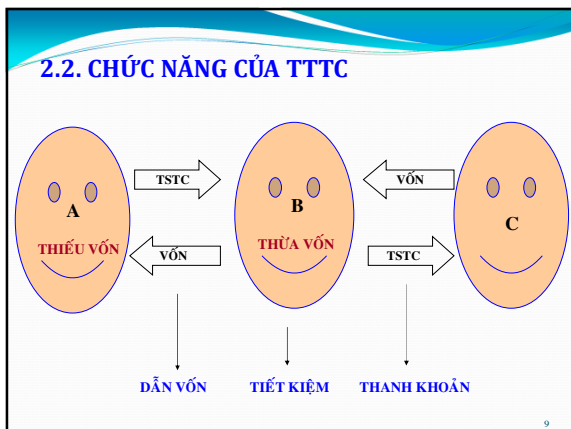
2.1. KHÁI NIỆM TTTC

Thị trường tài chính (*Financial market*) là nơi diễn ra hoạt động giao dịch mua bán các tài sản tài chính ngắn, trung và dài hạn giữa các chủ thể trong nền kinh tế.

Thị trường tài chính (*Financial market*) là thị trường diễn ra hoạt động phát hành và giao dịch các tài sản tài chính giữa các chủ thể trong nền kinh tế.

2.2. CHỨC NĂNG CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

- Chức năng dẫn vốn
- Chức năng tiết kiệm
- Chức năng thanh khoản

PHÂN BIỆT TTTC SƠ CẤP VÀ THỨ CẤP

TIÊU CHÍ	TTTC SƠ CẤP	TTTC THỨ CẤP
Đặc điểm	Phát hành các TSTC	Giao dịch, mua bán các TSTC đã phát hành
Mục đích	Huy động vốn cho nền kinh tế	Tạo tính thanh khoản cho vốn đầu tư, cho TSTC
Tính chất	Hoạt động không thường xuyên liên tục	Hoạt động thường xuyên liên tục, giao dịch sôi động

4. CÁC CHỦ THỂ THAM GIA TTTC

4.1. CHỦ THỂ CUNG VỐN

- ✓ Là các chủ thể tạm thời dư thừa các nguồn vốn nhàn rỗi.
- ✓ Có thể là pháp nhân hoặc thể nhân.
- ✓ Mục đích chính: đầu tư sinh lợi.

4. CÁC CHỦ THỂ THAM GIA TTTC

4.2. CHỦ THỂ CẦU VỐN

- ✓ Là các chủ thể đang thiếu hụt vốn, cần được bổ sung.
- ✓ Chủ yếu là các doanh nghiệp (phát hành chứng khoán vốn và chứng khoán nợ) và nhà nước (phát hành chứng khoán nợ).

4. CÁC CHỦ THỂ THAM GIA TTTC

4.3. CÁC ĐỊNH CHẾ TÀI CHÍNH

- ✓ Định chế tài chính trung gian
- ✓ Định chế tài chính bán trung gian

4. CÁC CHỦ THỂ THAM GIA TTTC

4.4. NHÀ NƯỚC - VỚI CHỨC NĂNG QUẢN LÝ VÀ GIÁM SÁT

Chủ thể quản lý và giám sát nhằm đảm bảo thị trường tài chính sẽ phát triển đúng hướng và lành mạnh vì thị trường tài chính có ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển của nền kinh tế.

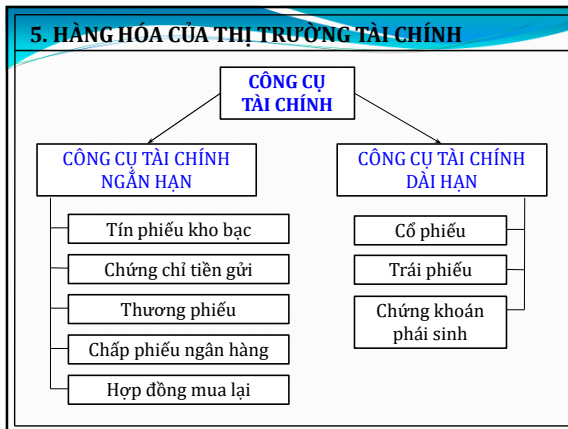
4.5. CÁC CHỦ THỂ KHÁC

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.1. KHÁI NIỆM, ĐẶC ĐIỂM CỦA TÀI SẢN TÀI CHÍNH

Tài sản tài chính (TSTC) là tài sản mà giá trị thực của nó không phụ thuộc vào giá trị vật chất của tài sản. Bất cứ một giao dịch tài chính nào cũng tạo ra các TSTC. Tài sản tài chính có các đặc trưng sau:

- ✓ Là tài sản vô hình
- ✓ Giá trị thực không liên quan đến hình thức và tính chất vật chất, mà phụ thuộc vào quyền hợp pháp về những lợi ích tương lai
- ✓ Có thể chuyển nhượng mua bán trên thị trường tài chính.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

TÍN PHIẾU KHO BẠC (*Treasury bill*) là loại trái phiếu chính phủ có kỳ hạn dưới 1 năm do Bộ Tài chính phát hành để bù đắp thiếu hụt tạm thời của ngân sách nhà nước và là một công cụ quan trọng để NHTW điều hành chính sách tiền tệ.

- ✓ Phát hành trên thị trường sơ cấp thông qua đấu thầu.
- ✓ Thanh khoản rất tốt, hầu như không có rủi ro.
- ✓ Lãi suất có thể dùng để định giá chứng khoán.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

CHỨNG CHỈ TIỀN GỬI (*Certificate of deposit*) là một loại giấy tờ có giá do ngân hàng phát hành để huy động vốn từ các tổ chức và cá nhân khác.

- ✓ Lãi suất thỏa thuận trên cơ sở lãi suất thị trường.
- ✓ Có thể chuyển nhượng được khi còn hiệu lực.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

THƯƠNG PHIẾU (*Commercial paper*) là một loại giấy tờ có giá ghi nhận lệnh yêu cầu thanh toán hoặc cam kết thanh toán vô điều kiện một khoản tiền xác định trong một thời gian nhất định.

Hối phiếu	Lệnh phiếu
+ Mệnh lệnh đòi tiền vô điều kiện	+ Giấy nhận nợ vô điều kiện
+ Người cho vay ký phát	+ Người đi vay ký phát
+ Yêu cầu người đi vay trả một số tiền nhất định sau một thời gian xác định	+ Cam kết sẽ hoàn trả một số tiền nhất định khi đến hạn thanh toán cho người thụ hưởng

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

CHẤP PHIẾU NGÂN HÀNG (*Banker's acceptance*) là hối phiếu do công ty phát hành và được ngân hàng chấp nhận thanh toán bằng cách đóng dấu "Chấp nhận" ("Accepted") lên hối phiếu đó.

- ✓ Bên nhận nợ sẽ phải ký gửi một lượng tiền nhất định.
- ✓ Thường được bán lại trên thị trường thứ cấp.
- ✓ Thời hạn thông thường từ 30 - 270 ngày, phổ biến nhất là trong vòng 90 ngày.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

HỢP ĐỒNG MUA LẠI (*Repurchase agreement*) là một dạng vay ngắn hạn đối với các loại chứng khoán của chính phủ. Người tham gia bán các chứng khoán này cho người đầu tư và mua lại vào một ngày nhất định (ngắn hạn).

PHÂN BIỆT SỰ KHÁC NHAU GIỮA CÁC TSTC NGẮN HẠN					
TIÊU CHÍ	TPKB	CHỨNG CHỈ TIỀN GỬI	THƯƠNG PHIẾU	CHẤP PHIẾU NGÂN HÀNG	HỢP ĐỒNG MUA LẠI
Chủ thể phát hành					
Mục đích phát hành					
Thời hạn					
Lãi suất/TSSL					
Rủi ro					
Tính thanh khoản					

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

CỔ PHIẾU (*Stock*) là một chứng thư xác nhận sự góp vốn và quyền sở hữu hợp pháp của chủ thể nắm giữ với công ty cổ phần.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

CỔ PHIẾU

Cổ phiếu thường

- Cổ tức không cố định.
- Có quyền biểu quyết.
- Được quyền tiên mãi.
- Được phân chia tài sản sau cùng khi công ty phá sản.

Cổ phiếu ưu đãi

- Cổ tức cố định.
- Không được quyền biểu quyết hoặc được ít quyền biểu quyết hơn cổ phiếu thường.
- Không được quyền tiên mãi.
- Được chia cổ tức trước cổ phiếu thường và được phân chia tài sản trước cổ phiếu thường khi công ty phá sản.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

TRÁI PHIẾU (*Bond*) là một chứng thư xác nhận một khoản nợ của tổ chức phát hành đối với người sở hữu, trong đó cam kết sẽ trả khoản nợ kèm với tiền lãi trong một thời hạn nhất định.

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

TRÁI PHIẾU

Phân loại trái phiếu dựa trên các tiêu chí

- ✓ Căn cứ vào chủ thể phát hành
- ✓ Căn cứ vào lợi tức của trái phiếu
- ✓ Căn cứ vào mức độ đảm bảo thanh toán
- ✓ Căn cứ vào tính chất trái phiếu

5. HÀNG HÓA CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

5.2. CÁC LOẠI TÀI SẢN TÀI CHÍNH

CHỨNG KHOÁN PHÁI SINH (*Derivatives*) là chứng khoán được sinh ra từ chứng khoán gốc (chứng khoán cơ sở) và giá cả của nó phụ thuộc vào giá cả của chứng khoán gốc.

- ✓ Hàng hóa cơ sở: cổ phiếu, trái phiếu, ngoại tệ, lãi suất, chỉ số, nông sản, gia súc,...
- ✓ Mục tiêu:
 - Phòng ngừa rủi ro/bảo vệ lợi nhuận
 - Đầu cơ

PHÂN BIỆT SỰ KHÁC NHAU GIỮA CỔ PHIẾU, TRÁI PHIẾU VÀ CK PHÁI SINH			
TIÊU CHÍ	CỔ PHIẾU	TRÁI PHIẾU	CHỨNG KHOÁN PHÁI SINH
Loại hình chứng khoán			
Mục đích phát hành			
Thời hạn			
Lãi suất			
Rủi ro			
Người mua			
Biến động giá thị trường			

39

PHÂN BIỆT SỰ KHÁC NHAU GIỮA CỔ PHIẾU VÀ TRÁI PHIẾU CÔNG TY		
TIÊU CHÍ	CỔ PHIẾU	TRÁI PHIẾU CÔNG TY
Loại hình chứng khoán		
Mục đích phát hành		
Thời hạn		
Lãi suất		
Rủi ro		
Người mua		
Biến động giá thị trường		

40

6. VAI TRÒ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

6.1. NÂNG CAO TÍNH HIỆU QUẢ CỦA NỀN KINH TẾ

Tránh lãng phí vốn

- Tạo điều kiện huy động, tập trung tài nguyên vốn trong toàn nền kinh tế để đáp ứng cho nhu cầu sản xuất, đầu tư.

Tạo kênh huy động vốn an toàn

- Nhà nước bù đắp bội chi ngân sách bằng cách phát hành trái phiếu ra công chúng, giúp tránh được lạm phát.

6. VAI TRÒ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

6.2. DUNG HÒA LỢI ÍCH CỦA CÁC CHỦ THỂ THAM GIA

Cơ chế đấu giá trên thị trường tài chính cung cấp cho người mua và người bán vốn mức giá cả tối ưu, tránh được trường hợp lợi nhuận của cá nhân này được tạo ra trên thiệt hại của cá nhân khác.

6. VAI TRÒ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

6.3. KÍCH THÍCH CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT KINH DOANH HIỆU QUẢ

Tính hiệu quả của hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp hay triển vọng của các dự án có liên quan mật thiết đến chi phí sử dụng vốn, do đó đòi hỏi các doanh nghiệp phải thật sự quan tâm đúng mức đến hiệu quả kinh doanh của mình.

6. VAI TRÒ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

6.4. TẠO ĐIỀU KIỆN THUẬN LỢI CHO CÁC GIAO DỊCH TÀI CHÍNH

Với sự phát triển của công nghệ thông tin thì giao dịch trên thị trường tài chính đã khắc phục được hạn chế về không gian, giảm thiểu các chi phí,... nhằm nâng cao hiệu quả dẫn truyền vốn của thị trường.